

Nr 252.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om rätt för sparbank att bilda säkerhetsfond; given Stockholms slott den 28 april 1922.

Under åberopande av bilagda, i statsrådet och lagrådet hållna protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om rätt för sparbank att bilda säkerhetsfond.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigaste Konung och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

F. V. Thorsson.

Förslag

till

Lag om rätt för sparbank att bilda säkerhetsfond.

Härigenom förordnas, att såsom tillägg till lagen den 29 juli 1892 angående sparbanker följande skall lända till efterrättelse.

1 §.

Då det för upprätthållande av sparbanks verksamhet finnes påkallat, må sparbanken i enlighet med vad nedan sägs genom bidrag av huvudmän eller andra bilda säkerhetsfond. Beslut om bildande av sådan fond ankomme på huvudmännen. Å sammanträde, vid vilket beslut om bildande av säkerhetsfond fattas, åligge styrelsen att framlägga dels bokslut, utvisande sparbankens ställning högst en månad före sammanträdet, och dels av revisorerna över bokslutet avgiven berättelse. Sådan berättelse skall vara upprättad på sätt i 17 § av ovannämnda lag sägs.

Beslut om bildande av säkerhetsfond vare ej giltigt, förrän det blivit av Konungens befallningshavande stadfäst.

2 §.

Teckning av bidrag till säkerhetsfond skall för att vara bindande ske å teckningslista, varå den i 1 § omnämnda revisionsberättelsen skall vara avskriven.

3 §.

Säkerhetsfond ävensom, där det vid fondens bildande utfästs, ränta efter högst sex för hundra om året skall till bidragstecknarna eller deras rättsinnehavare återbetalas, i den mån sparbankens återstående fonder uppgå till sådan storlek, att sparbankens inlåning icke överstiger femtio gånger beloppet av dess fonder med högre belopp än som motsvarar sparbankens kassabehållning, sammanlagt med vad som för sparbankens räkning inestår i riksbanken eller inländskt bankbolag eller av sparbanken utlånats mot riksgäldskontorets skattkamarväxlar eller nedlagts

i högst till gällande marknadsvärde bokförda obligationer, utfärdade av staten, allmänna hypoteksbanken eller konungariket Sveriges stads-
hypotekskassa. Varder i den ordning, som framdeles kan bliva gällande,
bestämt, att förhållandet emellan sparbankens inlåning och dess fonder
skall vara lägre än som ovan sägs, må återbetalning icke ske, så vitt
sålunda föreskrivet förhållande därigenom skulle rubbas.

4 §.

Har sparbank försatts i konkurs efter ansökan, som gjorts inom
ett år från det beslut om återbetalning av säkerhetsfond fattades, vare
beslutet, så vitt det inverkar på borgenärernas rätt, utan verkan; och
skall å belopp, som på grund av vad sålunda stadgats skall till konkurs-
boet erläggas, gäldas ränta efter sex för hundra om året från den dag,
då beloppet av sparbanken utbetaltes.

5 §.

Har av sparbank bildad säkerhetsfond till någon del gått förlorad,
skall sparbankens vinst i första hand användas till att uppbringa sådan
fond till det belopp, vartill den skall uppgå.

6 §.

Vad i 19, 20 och 22 §§ av ovannämnda lag stadgas om verkan
av att grundfond eller reservfond icke finnes i behåll skall icke äga till-
lämpning, om säkerhetsfond bildats och helt eller delvis finnes i behåll.
Vad i sagda paragrafer stadgas i avseende å reservfond skall tillämpas
i avseende å säkerhetsfond.

7 §.

Ställes sparbank, som bildat säkerhetsfond, under utredning och
skall jämlikt förbehåll i sparbankens reglemente grundfond eller ränta
därå återbäras, må det ej ske, förrän säkerhetsfond jämte ränta återbetalts.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå
meddelad uppgift av trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 7 april 1922.

Närvarande:

Statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, SVENSSON, ÅKERMAN, LINDERS, ÖRNE.

 Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson anför:

»I skrivelse den 31 nästlidne mars har riksdagen anmält, att riksdagen bifallit Kungl. Maj:ts proposition den 10 i samma månad, nr 149, angående beredande av garantifond åt ett aktiebolag, avsett att lämna stöd åt inhemska kreditanstalter.

Bland de kreditanstalter, som av ifrågavarande bolag skulle kunna stödjas, äro även sparbankerna, och det måste därför tagas under övervägande, huruvida särskilda bestämmelser äro erforderliga för att underlätta bolagets verksamhet i avseende å dessa.

Enligt gällande lag äger sparbank att fortsätta sin verksamhet så länge dess fonder till någon del finnas i behåll. Gör sparbank sådana förluster, att fonderna helt och hållet gå förlorade, måste, om sparbanken icke skall bliva tvungen att låta sig ställas under utredning, ny grundfond tillskjutas samt möjligen förefintlig brist i insättarnas behållning täckas. Det ifrågasatta bolagets verksamhet till stödande av sparbanker måste således läggas på sådant sätt, att bolaget underlättar ny fondbildning i sparbank, vars fonder helt och hållet eller i det närmaste gått förlorade. Bolaget kan därvid gå till väga antingen så, att det självt tecknar fondtillskott, eller så, att det lämnar lån till enskilda, som äro villiga att teckna dylika tillskott. Av dessa utvägar är säkerligen den senare att föredraga. Bolaget synes icke böra stödja en sparbank, om icke tilltron till dess framtidsmöjligheter hos dem, som handhava dess ledning eller direkt äro intresserade av dess bestånd, är så stor, att de äro villiga att påtaga sig den risk, varmed ett fondtillskott är förenat. I betraktande kommer också, att bolaget enligt gällande lagstiftning saknar varje möjlighet att kontrollera sparbanks verksamhet.

Därest emellertid på sätt här antytts nytt kapital genom fondtillskott tillföres sparbank — och detta kan givetvis ske jämväl utan bolagets medverkan — måste med hänsyn till såväl bolagets som deras intressen, som direkt skola träda emellan, tillses, att tillskotten kunna av vederbörande bidragstecknare återfås inom en ej alltför lång tid. Här för lägger dock nu gällande lagstiftning hinder i vägen. För att sparbank skall bliva berättigad att återbetala nya tillskott måste dessa, vare sig de skett till täckande av brist eller såsom bidrag till ny grundfond, formellt tecknas såsom grundfond under förbehåll av återbetalning, och grundfondstillskott får icke av sparbank återbäras, förrän sparbankens fonder uppgå till en tiondedel av insättarnas behållning, en relation, som det för sparbanker i här avsett läge torde bliva utomordentligt svårt, för att ej säga omöjligt att uppnå förrän efter en lång följd av år. Det lärer därför vara nödvändigt att skapa en form för bidragsteckningen, som möjliggör en tidigare återbetalning av tillskotten. Därvid synes det mig ligga närmast till hands att efter mönster av det för årets riksdag framlagda förslaget till ny lag om sparbanker tillåta bildandet av s. k. säkerhetsfond redan med nuvarande lagstiftning; dock måste bestämmelserna härom delvis erhålla annat innehåll än de i förslaget meddelade med hänsyn därtill, att det nu förordade institutet skall komma till användning i sparbank, som förlorat alla sina egna tillgångar eller åtminstone det väsentliga därav, medan enligt förslaget säkerhetsfond må bildas allenast i sparbank, vars fonder uppgå till minst 10,000 kronor. Nämda omständighet nödvändiggör skärpta garantier för att bidragstecknarna erhålla tillfälle att fullt bedöma den risk de löpa, för vilket ändamål lämpligen kan föreskrivas, att för bidragstecknarna skall framläggas bokslut, utvisande sparbankens ställning vid ungefär den tidpunkt, då beslutet om säkerhetsfondens bildande fattades. En ytterligare garanti för att säkerhetsfond ej bildas i andra fall än sådana, i vilka det därmed avsedda syftet står att nå, synes kunna vinnas genom föreskrift, att beslut om bildande av säkerhetsfond skall underställas Konungens befallningshavandes prövning. Att Konungens befallningshavande därvid framför allt har att granska det bokslut, som ligger till grund för beslutet om säkerhetsfonds bildande, är uppenbart; en särskild anledning för Konungens befallningshavande att verkställa en sådan granskning ligger redan däri, att bestämmelser om huru sparbanks tillgångar skola uppskattas icke för närvarande finnas.

Vad beträffar villkoren för återbetalning av säkerhetsfond torde böra krävas, att återbetalning ej må ske, förrän sparbanken uppnått den minirelation emellan inlåning och fonder, som finnes angiven i 75 § under 7)

i det förut berörda, för riksdagen framlagda förslaget. Å andra sidan bör i bidragstecknarnas intresse föreskrivas, att återbetalning skall ske, så snart nämnda relation uppnåtts. Att, därest jämlikt nyssnämnda stadgande en starkare relation än minimirelationen föreskrivits, denna relation måste vara uppnådd för att återbetalning må ske, ligger i sakens natur.

Införandet av bestämmelser om säkerhetsfond nödvändiggör jämväl bestämmelser om verkan av att den ena eller den andra av sparbanksfonder gått förlorad. Därvid må erinras om att med hänsyn till reservfondens natur säkerhetsfond uppenbarligen icke må användas till täckande av förlust så länge reservfond finnes att tillgå.

Den av mig nu förordade lagstiftningen är föranledd av de nu rådande exceptionella förhållandena och bör därför hava endast provisorisk karaktär. Begränsningen kan lämpligen ske på det sätt, att bildandet av säkerhetsfond tillåtes intill den tidpunkt, då den föreslagna nya sparbankslagstiftningen — under förutsättning, att förslaget härom varder upphöjt till lag — skall vara genomförd, vilket skall hava skett omkring den 1 januari 1924. Detta behöver dock icke angivas på annat sätt än att den provisoriska lagen förklaras innefatta undantag allenast från den nu gällande lagen om sparbanker.

Till sist må framhållas, att, om den provisoriska lagstiftningen erhåller det innehåll, som här förordats, någon ändring av övergångsbestämmelserna till det för riksdagen framlagda förslaget till lag om sparbanker icke erfordras; i sagda förslag finnes nämligen icke något stadgande av sådant innehåll, att sparbank, som bildat säkerhetsfond enligt de nu ifrågasatta bestämmelserna utan att därvid fonderna uppgått till 10,000 kronor, på sådan grund skulle kunna bliva förhindrad att fortsätta sin verksamhet. Uppenbart är däremot, att, om nämnda förslag icke varder godkänt eller stadgandet i 75 § under 7) av detsamma underkastas ändring, frågan om villkoren för återbetalning av den här föreslagna säkerhetsfonden måste undergå förnyad prövning.»

Under förmälan, att han i enlighet med vad sålunda anförts låtit upprätta förslag till lag om rätt för sparbank att bilda säkerhetsfond, uppläser föredraganden det sålunda utarbetade förslaget samt hemställer, att lagrådets yttrande över detsamma måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall.

Ur protokollet:

B. E. Brimberg.

Bilaga.

Förslag

till

Lag om rätt för sparbank att bilda säkerhetsfond.

Härigenom förordnas, att utan hinder av vad som finnes stadgat i lagen den 29 juli 1892 om sparbanker följande skall lända till efterrättelse.

1 §.

Då det för upprätthållande av sparbanks verksamhet finnes påkallat, må sparbanken i enlighet med vad nedan sägs genom bidrag av huvudmän eller andra bilda säkerhetsfond. Beslut om bildande av sådan fond ankomme på huvudmännen. Å sammanträde, vid vilket beslut om bildande av säkerhetsfond fattas, åligge styrelsen att framlägga dels bokslut, utvisande sparbankens ställning högst en månad före sammanträdet, och dels av revisorerna över bokslutet avgiven berättelse. Sådan berättelse skall vara upprättad på sätt i 17 § av ovannämnda lag sägs.

Beslut om bildande av säkerhetsfond vare ej giltigt, förrän det blivit av Konungens befallningshavande stadfäst.

2 §.

Teckning av bidrag till säkerhetsfond skall för att vara bindande ske å teckningslista, varå den i 1 § omnämnda revisionsberättelsen skall vara avskriven.

3 §.

Säkerhetsfond ävensom, där det vid fondens bildande utfästs, ränta efter högst sex för hundra om året skall till bidragstecknarna eller deras rättsinnehavare återbetalas, i den mån sparbankens återstående fonder uppgå till sådan storlek, att sparbankens inlåning icke överstiger femtio gånger beloppet av dess fonder med högre belopp än som motsvarar sparbankens kassabehållning, sammanlagt med vad som för sparbankens räkning inestår i riksbanken eller inländskt bankbolag eller av sparbanken utlånats mot riksgäldskontorets skattkammarväxlar eller nedlagts

i högst till gällande marknadsvärde bokförda obligationer, utfärdade av staten, allmänna hypoteksbanken eller konungariket Sveriges stads-hypotekskassa. Varder i vederbörlig ordning bestämt, att förhållandet emellan sparbankens inlåning och dess fonder skall vara lägre än som ovan sägs, må återbetalning icke ske, så vitt därigenom sålunda föreskrivet förhållande skulle rubbas.

4 §.

Har sparbank försatts i konkurs efter ansökan, som gjorts inom ett år från det beslut om återbetalning av säkerhetsfond fattades, vare beslutet, så vitt det inverkar på borgenärernas rätt, utan verkan; och skall å belopp, som på grund av vad sålunda stadgats skall till konkursboet erläggas, gäldas ränta efter sex för hundra om året från den dag, då beloppet av sparbanken utbetaltes.

5 §.

Har av sparbank bildad säkerhetsfond till någon del gått förlorad, skall sparbankens vinst i första hand användas till att uppbringa sådan fond till det belopp, vartill den skall uppgå.

6 §.

Vad i 19, 20 och 22 §§ av ovannämnda lag stadgas om verkan av att grundfond eller reservfond icke finnes i behåll skall icke äga tillämpning, om säkerhetsfond bildats och helt eller delvis finnes i behåll. Vad i sagda paragrafer stadgas i avseende å reservfond skall tillämpas i avseende å säkerhetsfond.

7 §.

Ställes sparbank, som bildat säkerhetsfond, under utredning och skall jämlikt förbehåll i sparbankens reglemente grundfond eller ränta därå återbäras, må det ej ske, förrän säkerhetsfond jämte ränta återbetalts.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift av trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd onsdagen den 26 april 1922.

Närvarande:

Justitierådet BERGLÖF,
Regeringsrådet ERNBERG,
Justitieråden MOLIN,
APPELBERG.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet den 7 april 1922, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets yttrande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättat förslag till lag om rätt för sparbank att bilda säkerhetsfond.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av hovrättsrådet Sven Lawski.

Lagrådet yttrade i anledning av förslaget:

Det synes erforderligt, att på tydligare sätt än som skett i det remitterade förslaget kommer till uttryck, att den föreslagna lagen utgör ett tillägg till gällande lag angående sparbanker och att den följaktligen, i händelse det framlagda förslaget till ny sparbankslag antages, skall förlora tillämplighet i samma mån som den nuvarande sparbankslagen enligt stadgandena i 74 och 75 §§ av sistberörda förslag upphör att gälla.

I andra punkten av 3 § avses att uttrycka, att tecknare av säkerhetsfond skall vara skyldig underkasta sig den inskränkning i rätten att återbekomma tecknat belopp, som följer därav att i den ordning, ny lag kan komma att fastställa, annat förhållande mellan sparbankens inlåning och dess fonder blir bestämt än som avses i första punkten av paragrafen. Detta har ej blivit på ett tillfredsställande sätt uttryckt, varför en jämkning av andra punktens avfattning synes erforderlig.

Ur protokollet:
Erik Ölander.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 28 april 1922.

Närvarande:

Statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson anmäler lagrådets yttrande den 26 i denna månad över det den 7 i denna månad till lagrådet remitterade förslaget till lag om rätt för sparbank att bilda säkerhetsfond.

Föredraganden anför därvid: »Beträffande anledningen till att det föreliggande lagförslaget utarbetats och de grunder, varpå detsamma är byggt, kan jag hänvisa till mitt yttrande vid förslagets remitterande till lagrådet. Av nämnda yttrande framgår jämväl angelägenheten av att den nu ifrågasatta lagstiftningen omedelbart genomföres.

Vid lagrådets granskning av förslaget hava tvenne anmärkningar av uteslutande formell art framställts. Dessa anmärkningar hava iakttagits genom ändringar i lagförslagets ingress och i dess 3 §.»

Föredraganden uppläser härefter det i enlighet med vad sålunda yttrats omarbetade förslaget och hemställer, under hänvisning till sitt anförande, att förslaget måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

B. E. Brimberg.